

SISSEJUHATUS

Digitaliseerimine on lahutamatu osa meie eludest. Paljud arvavad, et see hõlmab vaid tehnoloogilist protsessi, mida võiks seostada peamiselt serveritega, algoritmidega, interneti ja muu taolisega. Tegelikuses on see vaid pool tõde. Digitaliseerimist on keeruline eemaldada mistahes meie tegevustest. Võtkem näiteks veebipoodlemine. Kas selle ajal tegeleme me ostlemise või *online*'is olemisega. Kui me mängime arvutimänge. Kas tegeleme meelelahutuslike mängude mängimisega või oleme me arvutis? Kui me tegutseme sotsiaalmeedias, oleme me nii inimlikult sotsiaalsed kui tegutsevad elektroonilises meediumis. Ka sõna otseses mõttes meie tervis on digitaliseeritud. Planeedi reostamise, mis üha kasvab, panustab meie digitaliseeritus kindlasti ja järjepidevalt. Sinna hulka liigituvad süütud soovid nagu liiklemine autoga ja suhtlemine teiste kodanikeühendustega, mis mõlemad on aina rohkem seotud digitaliseerimisega.

Trükiste sari üritab teadvustada eelkõige seda, et mida me nimetame “digitaliseerimiseks” sõltub rohkem määralt sellest, kuidas me mingit teemat vaatame. Kõigis ülalmainitud tegevustes on võimalik osaleda ka ilma info- ja kommunikatsioonitehnoloogiateta. Seetõttu eelistame meie kasutada sõnapaari “digitaalne transformatsioon”, sest selle abil on võimalik kirjeldada nii sotsiaalseid, kultuurilisi ja majanduslikke protesse, milles peituv tegelikult üksteisest erineb. Selles mõttes hõlmab õppimine digitaalse transformatsiooni kohta mõistmist nii sotsiaalsest, kultuurilisest kui majanduslikust väljast ja erisustest, mida tehnoloogia neis toodab. Tulenevalt sellest on oluline pöörata tähelepanu järgmistele punktidele:

1. Vaadata tehnoloogia kõrval ka majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste tegevuste olemust. Näiteks uurida, mida me teeme erinevates rollides digitaalse kliendina, digitaalse aktivistina või digitaalse töölise ja kodanikuna.
2. Vaadelda erinevusi, mida digitaliseerimine nendesse tegevustesse toob. Mis muutub tänu tehnoloogiale? Kuidas mõjutab see ühiskonda tervikuna?

Koos lõpmatute uute võimalustega, mida toob kaasa IKT areng, kerkib päevakorda ka isikute privaatsus ning samuti andmete turvalisus. Digitaalse privaatsuse väljakutse seisneb selles, et suurte andmehulkade kogumiseks peab indiviidi ja koguja vahel olema vastastikune usaldus.

Viimastel dekaadidel suurel määral digitaalruumi kolinud töötamine ja suhtlemine on ühtlasi nii uute võimaluste kui väljakutsete allikad. Üheks aspektiks on tehnoloogiate valdamine - ligipääs neile ja oskus kasutada neid kompetentsel viisil. Veel olulisem aspekt on nn digitaalne mina kui inimese analoogne identiteet. Digitaalsed jäljed saadavad meid kogu elu. Need jäljed omavad tagajärgi meile kui sotsiaalsetele eraisikutele, töölistele ja kodanikele. Tunda end koormatuna kõigest väljakutsete ja ohtudega seonduvast on halb eeldus õppimiseks. On viimane aeg, et täiskasvanuharidus ja noorsootöö võtavad selle kahepealise mõõga osas midagi ette. Eriti just täiskasvanuhariduse õpetus kodanikuks olemisest võib pakkuda palju praktikaid, et avada neid komplekseid sotsiaalseid probleeme. Viimane aeg on viia täiskasvanuhariduse metodoloogia ja lähenemine üle digitaalse transformatsiooni teemadele.

Ei pea olema ökonomist, et rääkida kaasa poliitilistel otsuste tegemisel, mis puudutavad majandust. Ka meie oleme võimelised autode mõju ilma inseneriks olemiseta mõistma. Võttes arvesse, et digitaalse transformatsiooni kohta on võimalik infot ammutada, kas ei võiks ka meie nautida robotika ja tuleviku algoritmide kohta õppimist ja rääkida neist sama kirglikult kui räägime transpordist, ökoloogiast ja demokraatiast. Me ei tohi loomulikult olla pimestatud vaid kogu toimunud transformatsioonist. On oluline, et pöörame tähelepanu sotsiaalsele dimensioonile, kavatsustele tehnoloogiate arendamise taga ning kõike reguleerivale seadusandlusele.

...

Veerand sajandit pärast e-demokraatiat levib arvamus, et selle peamine saavutus on olnud märkimisväärne edasimineku poliitiliselt olulise informatsiooni kättesaadavaks tegemisel, millele lisandub mõttevahetus neil teemadel. E-demokraatia loomine on tõsiselt toetanud avalikku debatti ning panustanud arutluse ja kommuunide ehitamisse. Tunded selle osas on siiski mitmetised. Võrreldes päris demokraatiaga ei ole selle tulemid tihti väga efektiivsed.

Kui rääkida poliitika kujundamise lõppfaasist, mis on võtmetähtsusega osa, siis paistab e-osaluse roll limiteeritud. Sellele on harva tõeline mõju otsuste tegemisele ja poliitikate elluviimisele.

...

Valitsusasutustel on huvi motiveerida andmete omanikke väljastama korrektseid ja ajakohaseid andmeid. Nende mõlema huviks on, et neid säilitataks ja kasutataks turvaliselt. Seda lähenemist propageerib ka Rahvastikuregister, mis kuulub Siseministeeriumi haldusalasse. Tuleb pidada meeles, et valitsusasutusi ei huvita valeandmed, sest need ei aita neid kuidagi teenuste pakkumisel. Erafirmade soov on peamiselt see, et kasutajad püsiks subjekti staatusesse. Nii saab neid kasutada personaliseeritud reklaami müügiks. Neile ei ole vahet, kuidas inimese end esitlevad või kas nad valetavad oma nime, vanuse ja rahvuse kohta.